

Płyny kosmetyczne (preparaty
myjące). Mydła i syndety.
Emulsje kosmetyczne płynne:
mleczka i omywanki.

Wykład 2

Środki czyszczące

Do tego rodzaju środków zalicza się preparaty, których głównym zadaniem jest utrzymywanie czystości. Środki czyszczące zwykle zawierają detergenty, rozpuszczalniki lub proszki usuwające niepożądane substancje z ciała człowieka. Są to między innymi:

- n mydła,
- n płyny do kąpieli,
- n szampony,
- n płyny do higieny intymnej,
- n żele kosmetyczne,
- n mleczka kosmetyczne,
- n maseczki,
- n peelingi skóry,
- n zmywacze do paznokci,
- n pasty do zębów.

Płyny myjące

n Wyroby kosmetyczne obejmujące płyny i toniki stosowane do doraźnego oczyszczania skóry, dające uczucie świeżości po użyciu. Wiele z nich ma działanie nawilżające, chłodzące, natłuszczające, niektóre oświeglające (płyny po goleniu).

Podział:

∅ Oczyszczające\pobudzające

∅ Odżywcze

∅ Chłodzące

∅ Po goleniu

∅ Do utrzymania higieny osobistej

∅ Specjalne

q Podstawą płynów kosmetycznych są roztwory wodne z dodatkiem 30-75% C_2H_5OH i składników o różnym działaniu.

Płyny myjące

Płyny do zmywania twarzy posiadają następujące podstawowe składniki:

- ∅ Kwasy owocowe AHA (cytrynowy, winowy, mlekowy), soki owocowe i warzywne (ogórkowy), wyciągi ziół (rumianek, tymianek, kwiat lipy), substancje biologicznie czynne (witaminy, lecytyna), inne (korzeń żeńszenia, aloes); pH 5-7
- ∅ Substancje dezynfekcyjne i ściągające (kwas salicylowy, kwas borowy, kamfora, tymol, rezorcyna, boraks, azulen, mentol, roślinne wyciągi z szałwii, rozmarynu i kory dębu)
- ∅ Substancje wpływające korzystnie na utrzymanie ciśnienia międzykomórkowego w tkankach i dzięki zachowaniu pewnej ilości wody w powierzchniowych warstwach skóry nadające jej elastyczność i miękkość (gliceryna, sorbit, poliglikol w ilości 3-5%)
- ∅ Alkohol, w większej ilości do cery tłustej, obecnie ogranicza się jego ilość
- ∅ Kompozycja zapachowa (kolońska, kwiatowa)

Najprostsze preparaty z grupy płynów i toników to alkoholowo-wodne roztwory kwasu mlekowego lub cytrynowego z dodatkiem substancji higroskopijnych.

Surowce do wyrobu płynów kosmetycznych

- n Alkohol etylowy; właściwości wysuszające, odkażające, chłodzące, przeciwzapalne, odtłuszczające, doskonały rozpuszczalnik i środek konserwujący
- n Woda destylowana; rozpuszczalnik i rozcieńczalnik
- n Kompozycja zapachowa; złożona z olejków eterycznych, oleista ciecz
- n Azotan potasowy; bezbarwne kryształy lub biały proszek, właściwości ościągające
- n Boraks; biały proszek bez zapachu, łatwo rozpuszczalny w glicerynie i gorącej wodzie, trudno w etanolu, ma właściwości konserwujące, służy m.in. jako środek alkaliczny do neutralizowania i zmydlania wydzielin gruczołów potowych i łojowych
- n Gliceryna; stężona drażni skórę, rozcieńczona wywiera kojącą wpływ

Surowce do wyrobu p³ynów kosmetycznych

- n Heksachlorofen; biały proszek bakteriobójczy o działaniu odwadniają¹cym, biały lub kremowy proszek dobrze rozpuszczalny w alkoholu
- n Kamfora; biała lub przezroczysta krystaliczna substancja, intensywny zapach, nierozpuszczalna w wodzie, rozpuszczalna w eterze, alkoholu, olejkach, staje się p³ynna po roztarciu z rezorcyn¹, tymolem lub mentolem, w³acoiwooci oei¹gaj¹ce, odwadniają¹ce i uo¹mierzają¹ce
- n Kwas benzoesowy; białe kryształki lub jedwabiste płatki bez zapachu, rozpuszczalny w etanolu i gor¹cej wodzie, w³acoiwooci antyseptyczne i konserwuj¹ce
- n Kwas borowy (borny); białe, uszkowate kryształy lub biały proszek bez zapachu, rozpuszczalny we wrz¹cym etanolu, wrz¹cej wodzie i glicerynie, w³acoiwooci przeciwpasożytnicze, oei¹gaj¹ce, są³godnie bakteriobójcze i zakwaszają¹ce

Surowce do wyrobu p³ynów kosmetycznych

- n Kwas salicylowy; bezbarwne, krystaliczne igie³ki lub proszek, rozpuszczalny w wodzie, glicerynie, eterze, w³acie wo^oei odka^zaj¹ce i konserwuj¹ce
- n Kalafonia; krucha jasno^zo³ta lub brunatna substancja, rozpuszczalna w cieczach organicznych
- n Lecytyna; ^zo³ta masa rozpuszczalna w alkoholu, zmi^ekcza sk^or^e
- n Mentol; bezbarwne krystaliczne igie³ki, ^zatwo rozpuszczalny w alkoholu, substancja ch^odz¹ca i koj¹ca
- n Nipagina A; bia^zy lub kremowy proszek bez zapachu, dzia^zanie antyseptyczne, dezynfekcyjne i konserwuj¹ce, rozpuszczalna w etanolu
- n Poliglikol; p³yn bezbarwny i bez zapachu, stosowany jako substytut gliceryny

Surowce do wyrobu płynów kosmetycznych

- n Rezorcyna; bezbarwne lub białe kryształki o różowym zabarwieniu, rozpuszczalna w alkoholu i glicerynie, silne właściwości dezynfekcyjne, antyseptyczne i zżyzajce
- n Sorbitol; biały krystaliczny proszek rozpuszczalny w wodzie i alkoholu, stosowany zamiast gliceryny, nie podrażnia skóry
- n Tanina; żółty lub jasnobrunatny proszek, rozpuszczalny w mieszaninie alkoholu, gliceryny i wody 1:1:1, posiada specjalne właściwości ściągające
- n Tymol; bezbarwne przezroczyste kryształy, rozpuszczalny w alkoholu, środek antyseptyczny, bakteriobójczy, ściągający, kojący
- n Chlorofil; rozpuszczalny w alkoholu, działanie kojące
- n Hydrolat kwiatowy; zawiera biologicznie czynne fitoenzymy

Przykłady płynów myjących

- n Hypoalergiczny żel z homeopatycznym wyciżgiem z nagietka
- n Dziażanie:
 - * dla osób o szczególnie wrażliwej skórze,
 - * skutecznie zmywa nawet trudne do zmycia zanieczyszczenia,
 - * dobrze się pieni i żatwo spżukuje,
 - * zapobiega stanom zapalnym,
 - * wspomaga gojenie się stanów zapalnych,
 - * wspomaga regenerację skóry,
 - * zapobiega nadmiernemu rozwojowi bakterii.
- n Zawiera: rożinne hypoalergiczne substancje zmywajżce, homeopatyczny wyciżg z nagietka.

Przykłady płynów myjących

- n Aloesowy żel do Kąpieli doskonale myje skórę pozostawiając ją delikatną i nawilżoną. Bogata, pianiąca się formuła idealnie nadaje się do kąpieli.
- n Aloesowy żel Kojący to szybko wchłaniana, nie klejąca się formuła, która delikatnie nawilża i wspomaga gojenie się podrażnień skóry, niewielkich otarć, skaleczeń i ugryzień owadów. Daje uczucie zadowolonego chłodu.
- n Aloesowy żel Kojący do Rąk i Ciała jest delikatny, nietłusty i szybko się wchłania. Zawarte w nim masło z masłosy dostarcza natychmiastowego nawilżenia, natomiast nagietek i rumianek zadowolają popękany i wysuszony skórę. Pielęgnuje skórę dając efekt jedwabistej delikatności oraz miękkiej, świeżej, ziołowej zapach.

Przykłady płynów myjących

- n Jednym z najbardziej popularnych sposobów codziennej pielęgnacji skóry jest oczyszczanie - tonizowanie - nawilżanie. Płyn do mycia twarzy to doskonały sposób na zmywanie z twarzy nagromadzonych zanieczyszczeń, nadmiaru tłuszczu oraz pozostałości makijażu. Woda i mydło nie spełni tego zadania tak dobrze, gdyż woda, która wypływa z naszych kranów wysusza skórę, natomiast mydło nie jest wystarczająco tęiste, aby usunąć kosmetyki.

Przykłady płynów myjących

- n Tonik z wyciągiem z przywrotnika
- n Działanie:
 - * głęboko nawilża i lekko natłuszcza,
 - * chroni przed promieniowaniem monitorów komputerowych,
 - * tworzy niewyczuwalną tłuszczową barierę zabezpieczającą przed nadmiernym parowaniem wody ze skóry,
 - * ułatwia natlenianie skóry,
 - * tworzy zewnętrzną, nawilżającą warstwę ochronną, szczególnie ważną w suchym otoczeniu np. klimatyzowanych pomieszczeniach.
- n Przeznaczenie:

Do codziennej pielęgnacji skóry twarzy. Szczególnie polecany dla osób długotrwale pracujących przed ekranem komputera lub przebywających w klimatyzowanych pomieszczeniach.
- n Zawiera:

kwas hialuronowy, lipoceramidy, wielocukry, NMF-naturalne składniki nawilżające skórę, oleje roślinne, wyciągi ze świeżych roślin z lukrecji i eleuterokokusa.

Przykłady płynów myjących

- n Nawilżający żel-tonik po goleniu.

Żel-tonik powoduje złagodzenie podrażnienia skóry wywołanego przez golenie. Natychmiast odświeża i nawilża skórę, dzięki czemu staje się aksamitna.

kategoria: kosmetyki dla mężczyzn
skóra: mieszana i normalna

- n czysty wyciąg z planktonu termalnego zapewnia natychmiastowe złagodzenie nieprzyjemnego pieczenia skóry,
- n połączenie czynnika odświeżającego i chłodzącego, sprawia, że skóra natychmiast się odświeża
- n składniki nawilżające (alantoina, mocznik i gliceryna) dają skórze poczucie komfortu i wygadzenia.

Mydła, syndety, combo

- n Kostki mydła, żele pod prysznic, płyny do kąpieli należą do dużej grupy preparatów nazywanych mydłami myjącymi. Ich wybór powinien uwzględniać potrzeby skóry.
- n Mydła stosuje się przede wszystkim w celu usunięcia brudu ze skóry podczas codziennych zabiegów higienicznych. Na proces mycia, zgodnie z definicją specjalistów, składają się trzy fazy: nawilżanie, odrywanie i emulgowanie cząstek brudu, spłukiwanie.
- n Wśród mydeł wyróżnia się mydła, syndety oraz ich mieszaniny (combo). Do tej grupy są także zaliczane mydła do zmywania skóry (głównie do demakijażu), a więc toniki, mleczka i emolienty.

Mydła

- n Terminem mydła określa się sole kwasów tłuszczowych z nieorganicznymi i organicznymi kationami (jonami metali i aminami). Należą one do środków powierzchniowo czynnych. Rozpuszczalne w wodzie mają zawsze odczyn zasadowy. Mydła, których najczęściej używamy, nazywane są toaletowymi. Wśród nich wyróżnia się:
 - o mydła luksusowe - zawierają one kompozycje zapachowe i wchodzi w skład linii pielęgnacyjnych i perfumeryjnych znanych firm,
 - o kremowe - z substancjami natłuszczającymi,
 - o lecznicze - dla osób z problemami skórnymi,
 - o dziecięce - z substancjami natłuszczającymi, bez zapachowych komponentów, działające łagodnie.

Syndety

- n Syndety to specjalnie dobrane mieszaniny detergentów (również należą do środków powierzchniowo czynnych), zastępujące mydła w codziennych zabiegach. Mają różne wartości pH, zawierają substancje natłuszczające, pienią się.
- n Combo to z kolei środki do mycia ciąża będące mieszaninami mydeł z syntetycznymi detergentami, występujące głównie w postaci ciekłej.

Żele i płyny do mycia

- n Żel myjący to zagęszczony płyn, często z rodnymi składnikami myjącymi zamiast mydła, do zmywania wodą.
- n Płyny pod prysznic, zwane też mydłami w kremie czy kremami do mycia, zawierają łagodne substancje myjące i krem nawilżający, ich składniki mają mniejsze stężenie, ponieważ stosuje się je bezpośrednio na ciało.
- n Płynów do kąpieli używa się w dużym rozcieńczeniu, wlewa się je do wanny z wodą.

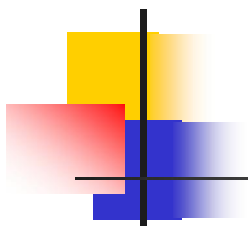
Żele i płyny do mycia

- n Firmy kosmetyczne uwzględniają też potrzeby męskiej skóry, polecając w ramach znanych serii kosmetyków do golenia także płyny pod prysznic.
- n Żele do mycia ręk bez wody, usuwają brud, tłuszcz i smar. Istnieje także mydło wspomagające odchudzanie i stosowane w profilaktyce cellulitu.

Mydła i płyny do mycia

- n Powierzchnia skóry jest lekko kwaśna, jej pH wynosi przeciętnie 5,5. Dzięki temu pełni ona funkcję ochronną, stanowi barierę dla chorobotwórczych mikroorganizmów czy substancji szkodliwych i drażniących. Zapobiega także utracie wody z zewnątrz. W codziennej pielęgnacji skóry warto korzystać z takich środków myjących, których pH jest zbliżone do pH skóry.

- n Witamina A, olej z kiełków pszenicy zawierający witaminy E i F, ekstrakt ziołowy z babki lancetowatej, melisy i koszyczków nagietka to składniki typowego kremu do ręki, przeznaczonego szczególnie do skóry słabo nawilżonej, z obniżoną elastycznością. Krem łagodzi podrażnienia, wygładza skórę i chroni ją przed nadmierną utratą wilgoci.

Emulsje kosmetyczne p³ynne: mleczka i emietanki

- n Definicja emulsji.
- n Emulsje W/O oraz O/W; emulsje O/W/O, W/O/W
- n Ochrona i regeneracja skóry: nawilżenie i nat³uszczenie.
- n Sk³ad emulsji kosmetycznej: baza t³uszczowo-woskowa, emulgatory, surowce dodatkowe (o³odki zapachowe, barwniki, wyci¹gi zio³owe, owocowe, warzywne), woda.
- n Typy emulsji: mleczka i emietanki kosmetyczne.
- n Wymagania chemiczne odno³nie surowc³ów: niereaktywno³a, odporno³na utlenianie i psucie.

Emulsje kosmetyczne p³ynne: surowce

- n Wymagania dermatologiczne odnośnie surowców:
- ∅ Surowce epidermalne (naskórne). Preparaty ochronne i oczyszczaj¹ce skórê, pokrywaj¹ce j¹ cienkim filmem. Woski i oleje mineralne. Ilość powinna być ograniczona ze względu na zatykanie porów.
- ∅ Surowce endodermalne (doskórne). Preparaty wyg³adzaj¹ce, nawilżaj¹ce i oczyszczaj¹ce g³ównie skórê t³ust¹, czêściowo przenikaj¹ do g³ębszych warstw naskórka, regeneruj¹ higroskopijn¹ warstwê rogow¹. Woski, t³uszczce, alkohole t³uszczowe, emulgatory.
- ∅ Surowce diadermalne – preparaty biologiczne-lecznicze, o g³ębokiej przenikalności, ułatwiaj¹ resorpcjê substancji czynnej.
- n Wymagania fizykochemiczne: określony typ emulsji, stabilność, konsystencja.

Emulsje kosmetyczne p³ynne: surowce

n Triglicerole

Wprowadzane do emulsji w formie olejów roślinnych (sojowy, oliwkowy, awokado, wiesio³ek, ogórecznik). Podstawowe surowce zmiêkczaj¹ce skóre.

n Kwasy t³uszczowe

Najczêœciej kwas stearynowy lub mieszanina kwasów stearynowego i palmitynowego. Czynniki nat³uszczaj¹cy, nadaj¹cy per³owy wygl¹d emulsjom, wp³ywaj¹cy na konsystencjê.

n Alkohole t³uszczowe

O d³ugoœci ³ańcucha C12-C18. Najczêœciej alkohol cetylowy. Nat³uszczaj¹ skóre, stabilizuj¹ emulsjê, tworz¹ cienki ochronny film zapobiegaj¹cy wysychaniu.

Emulsje kosmetyczne p³ynne: surowce

n Estry kwasów t³uszczowych i alkoholi rozga³ezionych izopropylowego i izobutyłowego

Łatwo rozprawdzaj¹ siê na skórze, ³¹cz¹ siê z hydrofobowymi sk³adnikami emulsji, umo³liwiaj¹ wprowadzenie do bazy t³uszczowo-woskowej wiêkszej iloœci lanoliny i wosków oraz olejów mineralnych, zmiêkczaj¹ i penetruj¹ naskórek, tworz¹ b³onê umo³liwiaj¹c¹ wymianê tlenow¹ i wodn¹. Najczêœciej estry kwasów mirystynowego i palmitynowego oraz kwasów lanolinowych.

n Woski naturalne i zwier³êce

Mieszaniny estrów wysokocz¹steczkowych kwasów t³uszczowych i alkoholi, wolnych alkoholi, kwasów t³uszczowych, wêglowodorów. W praktyce – wosk pszczeli, olbrot, lanolina. Zbyt du³y udzia³ lanoliny – nadmierna lepkoœc

Emulsje kosmetyczne p³ynne: surowce

- q Oleje silikonowe
Zmiêkczaj¹, nat³uszczaj¹ i chroni¹ skórkê, ³atwo rozprowadzaja siê po skórze, nie daj¹ odczucia lepkoœci. Najczêœciej – dimetikony (oleje metylosilikonowe - polisiloksany), cyklometikony i kopoliole dimetikonowe. Polimery o bardzo zmiennej masie cz¹steczkowej i lepkoœci. Doskonale mieszaj¹ siê z olejami roêlinnymi, estrami kwasów t³uszczowych. Polepszaja wnikanie sk³adników, chroni¹ przed agresywnymi substancjami.
- q Surowce hydrofilowe
Alkohole polihydroksylowe (glicerol), glikol propylenowy, sorbitol. Wi¹¿¹ wodê.
- q Surowce pochodzenia mineralnego
Olej parafinowy, olej wazelinowy, wazelina, parafina, cerezyna, ozokeryt. Wêglowodory o ró¿nej d³ugoœci ³ańcucha i stopniu rozga³êzienia. Nat³uszczaj¹ i chroni¹ skórkê przed odparowaniem.

Dobór

- n Skóra sucha i skłonna do podrażnień wymaga stosowania mydeł kremowych z substancjami przetruszczejcymi, żelów z kremami, olejków kłpielowych natruszczejcych, emulsji nie zawierajcych mydła. Można tu poleciæoliwkê pod prysznic Sebamed (Sebapharma), mydło Lux (białe), emulsjê do ciała AA z serii biologicznie aktywnej (Oceanic), emulsjê do mycia E 45 (Boots Healthcare), olejek do kłpeli natruszczejcy Fenjal (Doetsch Grether).
- n W przypadku skóry normalnej poleca siê mydła dla dzieci, mydła przetruszczone, żele do mycia, emulsje bez mydła. Można tu stosowaænp. żel z peelingiem do mycia ciała (3 w 1) z serii Active Sport (Pollena-Ewa), żel do mycia twarzy Pondos, żele pod prysznic Fa o zapachu wiosennym i cytrynowym (Schwarzkopf & Henkel), żel do kłpeli z serii miodowo-mlecznej Milk & Honey (Oriflame), płyn do kłpeli Luksja (Cussons Polska).

Dobór

- n Skóra tłusta, często z wypryskami trądzikowymi potrzebuje mydeł przeciwtrądzikowych, żelów i płynów przeciwtrądzikowych. Nie należy tu stosować mydeł kremowych i przetłuszczonych. Do mycia można użyć aloesowego żelu oczyszczającego do twarzy z serii Naturals, mydła antybakteryjnego z serii Clearskin (Avon), żelu antybakteryjnego do mycia twarzy z serii Anty (Soraya), antybakteryjnego żelu do mycia rąk (Oriflame). W przypadku nasilonego łojotoku warto stosować preparaty z olejkiem drzewa herbacianego, z wyciągami z ziół, np. z arniki, cyprysu, jemiści, oczaru wirginijskiego czy wierzby białej.
- n Pielęgnacja i mycie skóry mieszanej jest bardziej skomplikowane, często wymaga bowiem stosowania zarówno preparatów przeznaczonych do skóry tłustej, jak i normalnej. Można tu polecić mydła, żele i płyny z substancjami nawilżającymi (proponowane do skóry suchej), jak też preparaty działające oczyszczająco na łojotokowe partie ciała (polecane do skóry tłustej).

Alergia kontaktowa

- n Powszechnie znane i cenione jest korzystne oddziaływanie kosmetyków na skórę, mniej mówi się o ich niekorzystnych właściwościach uczulających. Tymczasem wiele kosmetyków i środków higieny osobistej, a co ważniejsze niektóre ich składniki są silnymi alergenami zdolnymi wywołać alergiczny wyprysk kontaktowy (lub z podrażnienia), zmiany fototoksyczne lub fotoalergiczne.
- n Jeśli wziąć pod uwagę powszechność stosowania kosmetyków, myjących środków toaletowych (mydeł, szamponów, kremów po goleniu, płynów myjących, itp.), perfum i dezodorantów, itp. to uczulenia i podrażnienia skóry nie są bardzo częste. Szacuje się, że dolegliwości tego typu przysparzają dolegliwości 10-20% dorosłych kobiet i mężczyzn. Jednak biorąc pod uwagę ogólną liczbę osób stosujących tego typu środki jest to poważny problem zdrowotny.
- n U większości uczulonych objawy alergii są nieznaczne, ograniczają się do: pieczenia, swędzenia, suchości skóry. Zdarzają się jednak objawy bardziej dotkliwe, jak: zaczerwienienie, silny rumień, grudki i pęcherzyki wysiękowe, zmiany wysiękowe, itp.

Alergia kontaktowa

- n Większość reakcji na kosmetyki występuje u kobiet starszych, chociaż nie omijają one też osób młodych, zwłaszcza nadużywających kosmetyków. Najczęściej zajętymi przez objawy alergiczne obszarem skóry jest twarz i okolice oczodołów (około 60% przypadków).
- n Większość objawów skórnych ma charakter kontaktowego zapalenia skóry. Przyczyną jest podrażnienie skóry przez niektóre składniki kosmetyków i środków toaletowych. Składniki te wywołują w skórze efekt toksyczny i wyprysk kontaktowy. Tego typu reakcje i wyniki z nich objawy skórne pojawiają się w reakcji na substancję drażniącą. Substancja taka w dużym stężeniu może wywołać objawy skórne praktycznie u każdego człowieka, bez względu, jeśli działa odpowiednio długo. Wyrobami, które wywołują wyprysk kontaktowy, z podrażnienia są najczęściej – mydła, szampony, płyny do kąpieli, dezodoranty – zwłaszcza te, w których skład wchodzi aktywne detergenty. Detergenty niszczą lipidowo-kwasową osłonę ochronną skóry, co drastycznie zwiększa jej przepuszczalność dla substancji drażniących.

Alergia kontaktowa

- n Jak powstaje reakcja alergiczna na kosmetyki i środki higieny osobistej? Reakcja tego typu ma podłoże immunologiczne i jest związana z nadwrażliwością na tzw. małocząsteczkowe substancje chemiczne. Substancje te – niektóre składniki kosmetyków, detergentów, substancji zapachowych (olejki eteryczne) - osiadają lub przenikają przez skórę i wiążą się konwalencyjnie z jej białkami. Powstają kompleksy przenoszone przez organizm, który uznaje je za antygeny i usiłuje zwalczać podobnie, jak zarazki. Wówczas „wewnętrzni obrońcy organizmu” limfocyty rozpoznają antygen, wiążą się z nim swoistymi receptorami i zapoczątkowują proces zwalczania antygeny. Są to tzw. grasiczozależne limfocyty, które przy kontakcie z alergenem wytwarzają populację tzw. limfocytów T - uczulonych na konkretny kompleks alergen-białko skóry. Każdy ponowny kontakt skóry z tego typu alergenem wywołuje przyspieszony „wyrzut histaminy” i innych mediatorów zapalenia – skutkiem jest stan zapalny skóry, (rumień, grudki wysiękowe, pęcherze wysiękowe, itd.)

Alergia kontaktowa

- n Jakie kosmetyki mog¹ byæ alergenami kontaktowymi? Zarówno pacjenci, jak i lekarze nie zawsze zdaj¹ sobie sprawê, ¿e przyczyn¹ wyprysku kontaktowego mog¹ byæ kosmetyki. Tymczasem badania dowodz¹, ¿e przyczyn¹ objawów tego typu czêsto s¹: perfumy, dezodoranty, wody po goleniu, cienie do powiek, kremy, mleczka, lotiony i toniki. Nieco rzadziej uczulaj¹ kosmetyki do paznokci i w³osów, pasty do zêbów.
- n Jakie substancje z kosmetyków i środków higieny s¹ najczêœciej alergenami? Jak wynika z badañ szwedzkich lekarzy alergologów w kosmetykach najczêœciej uczulaj¹ substancje zapachowe, a dopiero w drugim rzêdzie zagro¿eniem s¹ konserwanty, pod³¿a kremów oraz niektóre ¿ywiec. Szczególnym zagro¿eniem s¹ takie sk³adniki kosmetyków, jak: mieszaniny syntetyków zapachowych, niektóre olejki eteryczne, balsam peruwiañski, kalafonia, pod³¿a kremów (lanolina, euceryna), niektóre konserwanty kosmetyków, np. nipaginy.

Alergia kontaktowa

- n Co najczęściej uczula w perfumach i dezodorantach ?
Kompozycja zapachowa perfum (niekiedy dezodorantu) zawiera zwykle około 50 składników w postaci syntetycznych substancji zapachowych, olejków eterycznych, balsamów, odczynników konserwujących, a każdy z tych składników może stać się przyczyną alergii kontaktowej. Najczęściej uczulają syntetyczne substancje zapachowe (niektóre alkohole – benzoesowy, cynamonowy, aldehyd cynamonowy, geraniol), balsam peruwiański, oraz naturalne olejki eteryczne – bergamutkowy, cynamonowy, mięty pieprzowej, sosnowy, pomarańczowy, geraniowy, itp. Substancje zapachowe mogą wywoływać również odczyny fotoalergiczne. Najbardziej znany z tego względu olejek bergamutkowy, choć wywołuje tylko niewielki rumień, to fotoalergiczne odbarwienie utrzymuje się przez wiele miesięcy na skórze. W związku z tym z wielu perfum wycończono ten popularny olejek lub zmniejszono jego ilość do minimum.

Alergia kontaktowa

- n Co najczęściej uczula w kremach? Uczulają podłoża kremów, które często stanowi lanolina otrzymywana z tłuszczu wełny owczej, jak też jej pochodna euceryna. Substancją szczególnie alergizującą zawartą w lanolinie jest tzw. alkohol wełny owczej. Euceryna jest produktem oczyszczania lanoliny, toteż uczula zwykle te same osoby. Po drugie uczulają konserwanty kremów. Silnymi alergenami są: związki konserwujące uwalniające tzw. formaldehydy, formalina, (tej ostatniej nie powinno się już używać). Mniejszym zagrożeniem jest kwas sorbowy i parabeny. Z popularnych dodatków zapachowych do kremów - uczulają najczęściej syntetyki zapachowe (alkohol cynamonowy, aldehyd cynamonowy, geraniol), a z naturalnych substancji zapachowych: balsam peruwiański, kumaryna i olejki eteryczne (cynamonowy, mięty pieprzowej). W pastach do zębów uczulają głównie substancje zapachowe – aldehyd cynamonowy oraz olejki – cynamonowy, mięty pieprzowej. U uczulonych powodują zapalenia jamy ustnej, dziąseł, języka i warg.

Alergia kontaktowa

- n Czy budowa naszej skóry może sprzyjać uczuleniu? Tak. Lekarze zauważyli, że wiele osób posiada skórę szczególnie wrażliwą, tj. posiadając zwiększoną zdolność odczuwania bodźców, nasiloną reaktywność immunologiczną, osłabioną osłonę lipidową-kwasową i skórną. Przykładowo – substancje, które większość osób dobrze znosi na skórze, np. kwas mlekowy – wywołują u osób, ze skórą nadwrażliwą odczucie nieznośnego pieczenia. U tych osób pojawia się częściej, niż u innych alergiczny wyprysk kontaktowy.

Alergia kontaktowa

- n Czym ponadto zagraża silniejsza, niż przeciętnie reaktywność immunologiczna? Zauważono, że wysoka reaktywność immunologiczna zagraża tzw. alergii wielowarżn¹ (nazywan¹ też, wieloprzyczyn¹). Oznacza to, że przyczyn¹ wyprysku kontaktowego na skórze może być nie tylko kosmetyk, ale i lotny alergen (alergia wziewna) lub pokarm (alergia pokarmowa). Jak też odwrotnie, alergen kontaktowy – np. kosmetyk może wywo³ać objawy w drogach oddechowych, czy pokarmowych.

Alergia kontaktowa

- n Jak rozpoznać że nasza skóra jest nadwrażliwa? Po pierwsze trzeba przyjrzeć się swojej skórze bardzo uważnie, gdyż ten problem zdrowotny jest powszechny. Objawami nadwrażliwości są: długotrwałe, nie mające konkretnej przyczyny /lub przewlekłe nawracające/ swędzenie skóry,; pieczenie skóry oraz jej wzmożone napięcie.

Alergia kontaktowa

- n Czy przyczyn¹ nadwrażliwości skóry mog¹ być choroby? Tak. Chorobami, które mog¹ spowodować nadwrażliwość skóry s¹: już przebyte alergiczne kontaktowe zapalenie skóry, atopowe zapalenie skóry, tr¹dzik zaskórnikowy, wypryskowe zapalenie skóry, kontaktowe zapalenie skóry, z podrażnienia, tr¹dzik grudkowaty lub zaskórnikowy, tr¹dzik różowaty, oko³ustne zapalenie skóry.

Alergia kontaktowa

- n Jak diagnozuje się przyczyny nadwrażliwości skóry? Po pierwsze należy odstawić przynajmniej na 2 tygodnie wszelkie stosowane miejscowo kosmetyki, odczynniki stosowane do makijażu, wody kolońskie, perfumy, dezodoranty oraz dostępne bez recepty odczynniki lecznicze i pielęgnacyjne do skóry. W tym okresie należy stosować wyłącznie mydła zawierające hipoalergiczne syntetyczne detergenty. Należy w tym czasie unikać kosmetyków i odczynników higieny zawierających takie substancje, jak: nadtlenek benzoilu, tretinoinę, kwas glikolowy, olejki eteryczne, alkohole i inne odczynniki wysuszające lub drażniące skórę. W praktyce oznacza to unikanie wielu popularnych kosmetyków i odczynników higieny, poza wskazanymi przez lekarza alergologa odczynnikami hipoalergicznymi.

Alergia kontaktowa

- n Czy należy zmodyfikować sposób ubierania się i styl życia? W okresie badania przyczyn alergii i nadwrażliwości jest to celowe, później zdecyduje o tym lekarz. Oznacza to, że w okresie badania przez lekarza przyczyn nadwrażliwości korzystnie jest zaprzestanie uprawiania sportów, intensywnej rekreacji i innych zajęć groźnych powtarzającymi się otarciami skóry, które mogą powodować wyprysk kontaktowy z podrażnienia. Dobrze jest też nosić luźne i miękkie ubranie, tak, aby nie spowodować podrażnień skóry przez ciasny. Szorstki ubiór, co również może wywołać wyprysk kontaktowy i uniemożliwić ustalenie, jaki kosmetyk powoduje uczulenie.

Alergia kontaktowa

- n Co możemy ustalić dzięki odstawieniu wszystkich kosmetyków i środków higieny „podejrzanych” o wywoływanie alergii? Po odstawieniu używania wszystkich kosmetyków i środków higieny osobistej na okres około dwóch tygodni znikają zwykle objawy skórne wywołane wypryskiem alergicznym. Jeśli osiągniemy ten efekt – pacjent powinien być poddany badaniu na alergeny kontaktowe, przy pomocy tzw. naskórkowych testów próbkowych. Jeśli dwutygodniowa kwarantanna nie spowoduje zaniku zmian skórnych można przyjąć że pozostałe objawy są wywołane: egzotycznym zapaleniem skóry, różnymi odmianami trądziku, okołosustnym zapaleniem skóry, itp. W takim przypadku lekarz powinien ustalić rodzaj choroby i podjąć leczenie. Trwa ono przynajmniej przez 2-3 tygodnie, aż do zaniku widocznych objawów. Dopiero po całkowitym wyleczeniu skóry z dermatoz można przystąpić do ustalenia przyczyn alergicznego wyprysku kontaktowego lub nadwrażliwości skóry, przy pomocy testów próbkowych, jeśli lekarz uzna to za celowe.

Alergia kontaktowa

- n Jak sprawdzić czy jesteśmy uczuleni na dany kosmetyk?
Potwierdzeniem podłoża alergicznego zmian wypryskowych i zarazem testem wykrywającym alergiczne przyczyny objawów skórne są naskórkowe próby patchowe. Polegają one na tym, że na plecy pacjenta nakłada się krążki bibuły nasączonej alergenem o odpowiednim stężeniu i pozostawia się je na 48 godzin. Następnie zdejmuje się krążki i ocenia, w których miejscach doszło do wystąpienia zmian wypryskowych. Jest to tzw. pierwszy odczyt. Decydujące znaczenie ma drugi odczyt wykonany po dwóch dobach. W tym czasie wygasają tzw. reakcje nieswoiste /np. wyprysk z podrażnienia/, a zmiany alergiczne stają się bardziej wyraźne. Dzięki temu drugiemu odczytowi – można ustalić listę kosmetyków i znajdujących się w nich substancji, które są alergenami kontaktowymi.

Alergia kontaktowa

- n Na czym polega leczenie alergii kontaktowej na kosmetyki? W alergii kontaktowej na kosmetyki i środki higieny osobistej podstaw¹ terapii jest tzw. leczenie „przyczynowe”. Polega ono na całkowitym wy³¹czeniu z codziennego użytku środka, który wywo³uje uczulenie. Zasadno^ość tego leczenia jest oczywista. Problem pojawia się w przypadku trudno^ości z wykryciem alergenu. Wówczas, aż do momentu wykrycia przyczyny uczulenia niezbędne jest stosowanie farmakoterapii.

Alergia kontaktowa

- n Czy w czasie leczenia można używać kosmetyków? Kłopotliwym problemem lekarza jest usilne dążenie pacjentów, a zwłaszcza pacjentek do przywrócenia zabiegów kosmetycznych. Niestety, jak wynika z praktyki medycznej - powrót do zabiegów kosmetycznych zagraża ponownym kontaktem z alergenami. Dotyczy to zwłaszcza przywrócenia środków do makijażu, które są jednym z najczęstszych alergenów.

Alergia kontaktowa

- n Czy „trochę” przeterminowane kosmetyki s¹ zagrożeniem dla skóry wrażliwej? S¹ nawet dużym zagrożeniem. Prawie wszystkie przeterminowane kosmetyki, w tym również hipoalergiczne pod wpływem utlenienia staj¹ się silnymi alergenami. Osoby o skórze nadwrażliwej powinny wyrzucić zużyte preparaty nie później, niż 1 dzień po upływie terminu ważności.

Alergia kontaktowa

- n Jakie leki s¹ pomocne w leczeniu alergicznego wyprysku kontaktowego, którego przyczyny nie jesteśmy w stanie ustalić? Leczenie zależy od stopnia nasilenia zmian skórnych, tj. od tego, czy stan zapalny skóry jest ostry, czy przewlekły. W zależności od tego lekarz zastosuje okłady odkażające (roztwór taniny, azotanu srebra, antybiotyki w aerozolu), czy krótkotrwale działające kortykosteroidy. Leczenie ogólne opiera się na preparatach przeciwhistaminowych, które zmniejszają stan zapalny skóry i owład. Jednym z najnowszych leków z tej grupy jest antyhistaminiki najnowszej generacji – np. feksofenadyna. Kortykosteroidy stosuje się tylko w przypadku bardzo nasilonych zmian i nieustępowania ich pod wpływem leków antyhistaminowych.

Alergia kontaktowa

- n Bezpieczeństwo leków antyhistaminowych Jak przywracaæ zabiegi kosmetyczne po ust¹pieniu objawów skórných? Po eliminacji alergenów i po ust¹pieniu objawów skórných mo¿na zacz¹æ stosowaæ jeden œrodek ma³o uczulaj¹cy - najlepiej wyprodukowany ze specjalnie dobranych, ma³o uczulaj¹cych substancji, tzw. hipoalergiczny. W nastêpnych tygodniach mo¿e do³¹czaæ nastêpne, wyselekcjonowane kosmetyki. Przyk³adowa kolejnoœæ: szminka, puder, sypki ró¿. Zasad¹ jest sprawdzanie kolejnych kosmetyków, znan¹ nam ju¿ metod¹ testów skórných. W przypadku skóry nadwra¿liwej mo¿na tego dokonaæ samemu. Nak³adamy próbkê ka¿dego preparatu na bibu³kê o powierzchni oko³o 2 cm² i przyklejamy j¹ specjalnym hipoalergicznym przylepcem do skroni na 5 kolejnych nocy. Testujemy najpierw: tusz do rzęs, tusz do powiek, o³ówek do brwi, cieñ do powiek, podk³ad, inne kosmetyki koloryzuj¹ce. W podobny sposób, przynajmniej przez 5 kolejnych nocy powinno siê testowaæ wszystkie leki dermatologiczne kupowane bez recepty w aptece oraz preparaty pielêgnacyjne zostawiane d³u¿ej na skórze – maœci, maseczki, toniki, itp. Chocia¿ metoda testowania jest pracoch³onna i wymaga sta³ego kontaktu z lekarzem alergologiem - jest to jedyny bezpieczny sposób przywrócenia pielêgnacji skóry przy pomocy kosmetyków i ochrony, przy pomocy œrodków higieny osobistej (myde³, szamponów, pianki do golenia i wody po goleniu, pasty do zębów, dezodorantów, itp.).

Alergia kontaktowa

- n Proste zasady profilaktyczne dla osób o skórze nadwrażliwej
- ∅ staraj się stosować kosmetyki w postaci pudru, zamiast masek, żeli, mleczek i płynów;
- ∅ używaj preparatów zmywalnych wod¹, które mniej alergizuj¹;
- ∅ stosuj tylko czarny tusz do rzęs, i ołówki do brwi i powiek, używaj jasnych cieni do powiek, wybieraj sypki podkład do twarzy, a jeśli w płynie to najlepiej na bazie oleju silikonowego, który rzadko uczula ;
- ∅ im mniej składników w kosmetyku – tym jest mniej alergizuj¹cy i bezpieczny w stosowaniu;
- ∅ unikaj środków przeciw promieniowaniu UV zawieraj¹cych tzw. estry PABA, kwas para-aminobenzoowy i metoksycynamoniany;
- ∅ unikaj preparatów nie posiadaj¹cych na opakowaniu pełnego składu chemicznego składników;
- ∅ co 3 miesiące wyrzucaj nie zużyte kosmetyki i zastępuj je nowymi.